

SATVERSMES TIESA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR LIETAS IEROSINĀŠANU

Rīgā

2025. gada 14. oktobrī

Satversmes tiesa rīcības sēdē šādā sastāvā: rīcības sēdes priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Anita Rodiņa, Jānis Neimanis, Jautrīte Briede, Veronika Krūmiņa, Mārtiņš Mits un Juris Juriss,

izskatījusi reliģiskās savienības (baznīcas) „Jehovas liecinieku draudžu savienība” (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (ieteikums Nr. 159/2025),

konstatēja:

1. Ieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu:

1.1. atzīt Reliģisko organizāciju likuma 5. panta piekto daļu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. un 99. pantam, kā arī Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvības aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 9., 10., 14. pantam un 12. protokola 1. pantam;

1.2. uzdot valstij trīs mēnešu laikā no sprieduma spēkā stāšanās datuma nodrošināt, ka objektīva un neitrāla institūcija, kuras lēmums ir pārsūdzams, ievērojot skaidrus kritērijus, lemj par to, vai Pieteikuma iesniedzēja varētu iegūt tiesības, kas Latvijā pašlaik piešķirtas astoņām reliģiskajām organizācijām.

2. Apstrīdētā norma noteic: „Valsts un reliģisko organizāciju attiecības kārtos Tieslietu ministrija, kas atbilstoši normatīvajos aktos noteiktajai kompetencei nodrošina valsts politikas izstrādi, koordināciju un īstenošanu reliģijas lietās un pārzina ar valsts un reliģisko organizāciju attiecībām saistītos

jautājumus. Tieslietu ministrijas izveidotā struktūrvienība, kura kārtos reliģisko lietu jautājumus, pēc reliģisko organizāciju lūguma sniedz tām nepieciešamās konsultācijas un palīdzību.”

3. Saskaņā ar Satversmes 85. pantu Satversmes tiesa savas kompetences ietvaros izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei, kā arī citas ar likumu tās kompetencē nodotās lietas. Satversmes tiesas likuma 16. pantā ir izsmeļoši uzskaitītas Satversmes tiesā izskatāmās lietas.

3.1. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. un 6. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par likuma atbilstību Satversmei un Latvijas nacionālo tiesību normu atbilstību tiem Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi. Līdz ar to šā lēmuma 1.1. punktā norādītais prasījums vērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 99. un 91. pantam, kā arī Konvencijas 9., 10. un 14. pantam ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Pieteikumā lūgts vērtēt apstrīdētās normas atbilstību arī Konvencijas 12. protokola 1. pantam. Tā kā šis protokols nav ratificēts Saeimā, tas nav atzīstams par Latvijas noslēgtu starptautisko līgumu Satversmes tiesas likuma 16. panta 6. punkta izpratnē (*sal. sk. Satversmes tiesas 2005. gada 13. maija sprieduma lietā Nr. 2004-18-0106 secinājumu daļas 8.2. punktu*). Tādēļ prasījums vērtēt apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas 12. protokola 1. pantam nav piekritīgs Satversmes tiesai.

3.2. Satversmes tiesai nav ar likumu piešķirta kompetence lemt par to, kādi grozījumi izdarāmi normatīvajos tiesību aktos. Satversmes tiesas kompetenci ierobežo varas dalīšanas princips un tā nevar noteikt piemērotāko un politiski vai ekonomiski lietderīgāko risinājumu. Saskaņā ar Satversmes 64. pantu likumdošanas tiesības pieder Saeimai, kā arī tautai Satversmē paredzētā kārtībā un apmēros. Līdz ar to šā lēmuma 1.2. apakšpunktā norādītais prasījums nav piekritīgs Satversmes tiesai.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmajai daļai konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka viņai Satversmē ietvertās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Savukārt no Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punkta izriet prasība pieteikumā minēto uzskatu pamatot.

Pieteikuma iesniedzēja ir reliģiskā savienība (baznīca), kas apvieno vairākas Jehovas liecinieku draudzes Latvijā. Jehovas liecinieki ir reliģija, kura Latvijā pastāv kopš 1916. gada un kura pašlaik ir septītā lielākā reliģiskā grupa Latvijā. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Latvijā ir astoņas reliģiskās organizācijas, kuras ar speciālu likumu vai starptautisku līgumu ieguvušas īpašas tiesības, piemēram, sabiedrisku funkciju veikšana (laulību reģistrācija, apbedīšana, ieslodzīto un pacientu slimnīcās apmeklēšana), garīdznieku privilēģijas un īpašuma aizsardzību. Citām reģistrētām reliģiskajām organizācijām šādu tiesību nav un Reliģisko organizāciju likumā arī nav noteikta kārtība, kādā tās var pieteikties atzīšanai ar speciālu likumu un šādu īpašu tiesību iegūšanai.

Pieteikuma iesniedzēja vērsās Tieslietu ministrijā, lūdzot tai piešķirt tādas pašas tiesības, kādas ar speciālu likumu noteiktas citām reliģiskajām organizācijām, vai arī sniegt norādes par priekšnoteikumiem, kas jāizpilda, lai šādas tiesības iegūtu. Tieslietu ministrija norādīja, ka daži no jautājumiem, piemēram, attiecībā uz alternatīvā dienesta pildīšanu un īpašuma aizsardzību, jau izriet no normatīvā regulējuma un tie nav papildus regulējami. Savukārt citi Pieteikuma iesniedzējas vēstulē minētie aspekti varētu prasīt rūpīgāku izsvēršanu un diskusijas, taču tā nav šī brīža prioritāte. Turklāt pastāvošā normatīvā regulējuma sistēma nevar kalpot kā mēraukla kādām vispārējām reliģiskajām organizācijām nodrošināmām tiesībām, bet ir īpašas sadarbības apliecinājums ar konkrētām reliģiskajām organizācijām.

Pieteikuma iesniedzējas ieskatā, apstrīdētā norma, ciktāl tā nenosaka skaidrus kritērijus vai procedūru, ar kuru reliģiska organizācija var pieteikties tās atzīšanai ar speciālu likumu, lai saņemtu no tā izrietošās tiesības, aizskar tai Satversmes 91. un 99. pantā ietvertās pamat tiesības un neatbilst arī Konvencijas 9., 10. un 14. pantam.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmās daļas un sestās daļas 1. punkta prasībām.

5. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajai daļai persona var iesniegt konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai vienīgi gadījumā, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai arī ja personai šādu iespēju nav.

Apstrīdētā norma ir formulēta nepārprotami un Pieteikuma iesniedzēja atrodas tās tvērumam tipiskā situācijā. Pieteikuma iesniedzējai nav iespēju ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vērsties pret to, ka nav noteikti kritēriji

vai procedūra, saskaņā ar kuru reliģiska organizācija var pieteikties tās atzīšanai ar speciālu likumu, lai iegūtu no tā izrietošās tiesības. Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas otrais teikums nosaka: “Ja nav iespēju Satversmē noteiktās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt sešu mēnešu laikā no pamattiesību aizskāruma brīža.”

Pieteikumā norādīts, ka pieteikuma iesniedzēja pamattiesību aizskārums noticis brīdī, kad Tieslietu ministrija sniedza atbildi uz Pieteikuma iesniedzējas vēstuli. Tādējādi konkrētajā gadījumā termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai ir skaitāms no 2025. gada 14. marta. Pieteikums Satversmes tiesā iesniegts 2025. gada 2. septembrī. Tātad minētais termiņš ir ievērots.

Līdz ar to pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā un ceturtais daļas otrajā teikumā noteiktajām prasībām.

6. Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkts noteic, ka pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums. Juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē nozīmē juridisko argumentāciju, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība pieteikumā norādītajai augstāka juridiska spēka tiesību normai.

6.1. Ja pieteikumā ir ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Latvijas noslēgtajiem starptautiskajiem līgumiem, kuri nav pretrunā ar Satversmi, pieteikuma iesniedzējam jāpamato arī tas, kādēļ apstrīdētās normas atbilstība starptautisko tiesību normai būtu vērtējama atsevišķi no Satversmes normas. Proti, jāpamato, ka starptautisko tiesību norma paredz plašāku, no Satversmes atšķirīgu, pamattiesību aizsardzības apjomu (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. novembra sprieduma lietā Nr. 2018-25-01 17. punktu*). Pieteikumā šāds pamatojums attiecībā uz prasījumu izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas 9., 10. un 14. pantam nav ietverts.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas atbilstību Konvencijas 9., 10. un 14. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikumā ir sniegts lietas faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. un 99. pantam. Tāpat pieteikumam ir pievienoti dokumenti, kas nepieciešami lietas apstākļu noskaidrošanai. Pieteikums šajā daļā atbilst arī pārējām Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. pantu, Satversmes tiesa

nolēma:

1. Ierosināt Satversmes tiesā lietu “Par Reliģisko organizāciju likuma 5. panta piektās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 99. pantam” pēc reliģiskās savienības (baznīcas) „Jehovas liecinieku draudžu savienība” pieteikuma (ieteikums Nr. 159/2025).

2. Atteikties ierosināt lietu par Reliģisko organizāciju likuma 5. panta piektās daļas atbilstību Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvības aizsardzības konvencijas 9., 10. un 14. pantam un 12. protokola 1. pantam.

3. Uzaicināt institūciju, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeimu – **līdz 2025. gada 14. decembrim** iesniegt Satversmes tiesai atbildes rakstu ar lietas faktisko apstākļu izklāstu un juridisko pamatojumu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Rīcības sēdes priekšsēdētāja

Irēna Kucina